

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pracoviště: Ústav translatologie FF UK
Diplomant: Arina Hašková
Název práce: Antologie sovětské lágrové prózy v českých překladech a české sociokulturní recepci
Vedoucí práce: PhDr. Stanislav Rubáš, Ph.D.
Oponent: PhDr. Danuše Oganessianová, CSc.

Diplomová práce je věnována tématu, které je předmětem výzkumného zájmu spíše zřídka a jeho oblast je poměrně neprobádaná. Jde především o translatologickou analýzu překladů dvou vězeňských memoárových próz z prostředí sovětských lágrů, jež si diplomantka vybrala z antologie vydané r. 2009 v nakladatelství Academia pod českým názvem *Jen jeden osud*.

Diplomová práce má promyšlenou strukturu, která odpovídá jejímu cíli a záměru. Sestává ze sedmi kapitol, z nichž prvních pět tvoří rámcové východisko ke kapitole šesté, stěžejní a nejrozsáhlejší. V této kapitole se diplomantka věnuje translatologické analýze překladu dvou memoárových povídek, jejichž výběr je mimo jiné zajímavý jak tím, že představuje ženský a mužský autorský pohled na vězeňský svět lágrů, tak tím, že každá z povídek má jiného překladatele. Dílčí analýza a závěry jsou uváděny v této kapitole průběžně, obecné poznatky pak shrnuje kapitola sedmá, závěrečná.

V rámcové části práce uvádí diplomatka cíl a metody analýzy s důrazem na orientaci na Levého teorii infinitezimálních odstínů. Hlavní pozornost však věnuje zdrojům, z nichž čerpá empirický materiál, a to ruské dvoudílné antologii *Доднесь тяготеет* (T. 1, 2, M: 2004) a české antologii, která z ní vychází, *Jen jeden osud* (P: 2009). Seznamuje nás s okolnostmi a historií vydání obou publikací, s tematikou represí a věznění v sovětských lágrech, se zařazenými autory a žánry, všímá si různých aspektů (např. genderového aj.) a poloh vyprávění, zejména v prózách vzpomínkového charakteru. Zvláště upoutá způsob, s jakým se diplomantka zamýšlí nad koncepcí a tvorbou antologie české, co do objemu značně úspornější, kde hrál výběr autorů a materiálu, jeho řazení a zpracování o to větší roli. Vedle záměru editorů je zde akcentován především fakt jiného cílového kulturního prostředí a skrze tento pragmatický aspekt pak reflektováno i celkové zpracování české antologie. Z tohoto hlediska hodnotí diplomantka kladně například skutečnost, že sem nebyly z původní antologie zařazeny materiály faktografické nebo skutečnost, že místo původních, často emotivně zpracovaných medailonků vhodných pro výchozího příjemce, byla v české antologii dána přednost informativnímu přehledu o autorovi.

Hlavní část diplomové práce je věnována translatologické analýze memoárové povídky *Na Kolymě* od Jekatěřiny Olické (v překladu Aleny Machoninové) a memoárové povídky *Zvířle* od Jurije Fidelgolce (v překladu Libora Dvořáka). V obou případech se diplomantka soustřeďuje na stránku lexikální a stylistickou a zároveň práci obou překladatelů porovnává. V oblasti lexikální se zaměřuje na překlad reálií a výrazů vězeňského žargonu a argotu. Sleduje zde a hodnotí míru exotizace a lokalizace, generalizace a konkretizace, záměny motivačně průzračnějším či méně průzračným výrazem substandardním nebo neutrálním, případy překladu opisného, explicitace či vynechání výrazu. (U některých výrazů uvádí pro srovnání i jejich překlad v Solženicynově *Souostroví Gulag*.) Její obecné závěry o celkovém postupu obou překladatelů odpovídají skutečnosti a jsou teoreticky i empiricky podloženy. Podobně je tomu u analýzy jednotlivých dílčích překladatelských postupů a řešení, kde se

však mohou sporadicky objevit i jistá pochybení (jako u analýzy a navrhovaného řešení překladu zkratkového slova *завхоз* na s. 47.) Postřehy k překladu žargonismů a argotických výrazů jsou však výstižné, zvláště u řešení Libora Dvořáka, včetně zjištěných nepřesností (s. 51, 53-4 aj.). Víc by si podle mě v jeho případě ještě zasloužilo zdůraznit snahu o zachycení obraznosti (srov. *поставить на хоп* – „předhodit sboru“) a zvážit, zda některé posuny nejsou již spíše změnou smyslu než zlogičťováním a intelektualizací. Výstižné jsou závěry v oblasti stylistické, kde diplomantka dokládá, že Machoninová respektuje styl originálu více než Dvořák, který úsporný a spíše strohý styl autora příliš rozvolňuje. Diplomantka oprávněně poukazuje na to, že dokreslování a míra doplňování v Dvořákově překladu (a to i slov nedůležitých) spolu s dodatečnými zájmeny, spojkami a předložkami vedla k rozvláčnosti, která je v protikladu se strohostí, jíž se vyznačuje text předlohy.

Diplomová práce má všechny náležitosti, věnuje se málo probádané oblasti překladu lágrové prózy, obsahuje zajímavé postřehy a závěry a svědčí o tom, že diplomantka umí spojit teoretické aspekty s empirickými. Pokud jde o bibliografii, není zde (ke škodě věci) uveden žádný ruský slovník žargonu a argotu (srov. např. *Мокиенко В.М., Никитина Т.Г. «Большой словарь русского жаргона», СПб: 2000, Елистратов, В.С. «Словарь русского аргю», М: 2000*). Má další výtku směřuje k tomu, že diplomantka nevěnovala dost pozornosti stránce formální. Kvalitu práce tak zbytečně snižují překlepy (včetně tzv. hrubých chyb) a chyby v transkripci. Přes zejména poslední výtku jde ale o práci přínosnou, kterou doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji známkou velmi dobře.

V Praze dne 28. 01. 2013

PhDr. D. Oganješjanová, CSc.